

İki Dilli Türk Çocukları İçin “Türkçe ve Türk Kültürü” Kitaplarının Şekil Açısından Değerlendirilmesi

***Bilge BAĞCI AYRANCI¹
Filiz METE²
Hilal KESKİN³***

Özet

Ana dili eğitimi, özellikle yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarının, Türk kültüründen kopmamaları ve Türkçeyi en iyi şekilde kullanabilmeleri bakımından son derece önemli bir konudur. Bu nedenle yurt dışında okutulan ana dili Türkçe dersleri için Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla MEB tarafından Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hazırlanmıştır. Sözü edilen bu kitapların ana dili olarak Türkçe öğretiminde hedeflere ulaşabilme, temel dil becerilerini edindirebilme ve Türk kültürünü benimsetebilme özellikleri bakımından, nitelikli ve yeterli içeriğe sahip olmaları gerekmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkçe ve Türk Kültürü (1-3, 4-5, 6-7, 8-10. sınıflar) ders öğretim materyali ve çalışma kitapları oluşturmaktadır. İncelemeler sonucunda tespit edilen her yanlışlık ve eksiklik üç ana başlık altında alt başlıklar açılarak gruplandırılmıştır. Araştırma sonucunda kitapların dil ve anlatım, bilimsel içerik ve biçimsel görünüş ölçütleri bakımından son derece hatalı ve eksik oldukları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ana dili olarak Türkçe ders kitaplarının geliştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ana dili, iki dillilik, ders kitabı inceleme ölçütleri, Türkçe ve Türk kültürü seti

¹Yrd. Doç. Dr., Bozok Ünv., Eğitim Fak., Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Böl., Türkçe Eğitimi ABD, bilge.ayrancı@bozok.edu.tr

²Yrd. Doç. Dr., Bülent Ecevit Ünv., Ereğli Eğitim Fak., Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Böl., Türkçe Eğitimi ABD, filizmetehoca@gmail.com

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Bülent Ecevit Ünv., Ereğli Eğitim Fak., Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Böl., Türkçe Eğitimi ABD, hilalkskn.34@hotmail.com

An Editorial Evaluation of Turkish Language and Cultural Books Regarding Bi-Lingual Turkish Children

Abstract

Native language education is a crucial subject especially for the bilingual Turkish children living abroad in terms of staying in touch with Turkish culture and using Turkish language. Therefore, Turkish Ministry of Education has prepared Turkish Language and Turkish Culture course books for the courses given in Turkish in abroad with the 201 numbered and 16.11.2009 dated TTKB decision. As Turkish being the main language of these course books; they are required to have qualified and sufficient content with respect to helping students reach goals and gain basic language skills in Turkish and adopt Turkish culture. Among qualitative research methods, current study has used document analysis method in the research. The sample of the study consists of Turkish Language and Turkish Culture teaching material and workbooks (for 1-3, 4-5, 6-7, 8-10. classes). Following the analysis of the textbooks, any errors and omissions that are found were grouped as sub-headings under three main headings. As a result of the research, books were found to be extremely faulty and inadequate in terms of language and expression, scientific content and formal appearance criteria. The study also provides suggestions for the improvement of the related textbooks with respect to language, form and content.

Keywords: *The main language, bilingualism, textbook review criteria, Turkish and Turkish culture set.*

Giriş

Ana Dili ve İki Dillilik

Geçmişten günümüze insanoğlu doğal afetler, savaşlar, ekonomik sıkıntılar, kan davaları gibi çeşitli nedenlerden ötürü yaşadıkları yerlerden farklı yerlere göç etmek durumunda kalmışlardır. Türkiye’de ise bu göç faaliyetleri ilk zamanlarda ağırlıklı olarak yurt içinde köylerden şehirlere şeklinde görülse de ilerleyen zaman içerisinde özellikle de ekonomik nedenlerden ötürü yurt dışına işçi göçü verilmeye başlanmıştır. Bugün yurt dışında üçüncü nesle ulaşan Türkler siyasi haklar, istihdam, eğitim, uyum problemleri gibi bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Ancak belirtilen problemler arasında “eğitim, olumsuz sonuçların ve sorunların en

yoğun yaşandığı alan.” (Yaylacı, 2008: 238) olarak ilk sırada gelmektedir. Bunun en temel nedeni ise ana dili eğitimi yetersizliğidir. Bu sorunu en aza indirebilmek için yurt dışındaki Türk çocuklarına iyi bir ana dili eğitimi verilmelidir.

Bireylerde bağımsız düşünme, doğru anlama, nesnel davranma, iyi anlatma gibi yetenekler olmalıdır. Böyle yeteneklerde ana diline bağlı olarak geliştiğinden, bireyin, öncelikle ana dilinin kendisine sunduğu engin ifade olanaklarını kavraması gerekir. Bu da ancak köklü bir ana dili eğitimiyle sağlanabilir. (İşcan, 2007: 5). Ana dili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin bir toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir (Aksan, 1975: 427). Ana dili kişinin kendisiyle, çevresiyle iletişim kurmasını; çevresinde olup bitenleri, gördüklerini duyduklarını, dinlediklerini anlamlandırmasını; önceden edindikleriyle yeni öğrendiklerini değerlendirebilmesini, yorumlayabilmesini; duygu ve düşünceleriyle kendisini ifade edebilmesini sağlar (Yıldız, 2012: 5). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere birey için ana dili eğitimi oldukça önemlidir.

Doğan her çocuğun öğrendiği ilk dil ana dili olmasına rağmen bazen bireyler ülkesinden çeşitli nedenlerle uzak olmak, ülkelerinde birden fazla dilin kullanılması, yaşam koşullarının gerekliliği gibi nedenlerle birden fazla dili edinmek mecburiyetinde olurlar. Bu durumda olan bireyler için iki dilli ve bu durum için de iki dillilik denilmektedir (Demir, 2010: 916). Özdemir (1988) göre, iki dillilik çoğunluğun ve azınlığın konuştuğu dillerden birini diğerine tercih etmeden, çocuğun benlik gelişimini anadil süreci içinde tamamlamasına imkân veren bir anlayıştır. Bir başka tanıma göre ise iki dilin alternatif şekilde kullanım pratiğine iki dillilik denir ve bunu uygulayan kişiye de iki dilli denir (Akt. Molali, 2005:6; Weinrich, 1968). İki dillilik kavramı, Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren Avrupa ülkelerine göç eden Türk işçi çocuklarıyla gündeme gelmiştir ve hâlen güncelliğini korumaktadır. İki dilli olarak adlandırdığımız yurt dışındaki Türk vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkenin dilini öğrenmelerinin yanında ana dilleri olan Türkçeyi de öğrenmeleri ve en iyi şekilde kullanabilmeleri gerekmektedir. Ana dilini en iyi şekilde kullanan bireylerin ikinci dil edinimleri de daha kolay olacaktır. Zira ana dilini iyi kullanamayan bireyler iletişim kurmakta sıkıntı yaşayacaklardır. Bunun en bariz

örneklerini Almanya’da gelen vatandaşlarımızın konuşmalarında görmek mümkündür. Bu kişilerin konuşulanları anlamakta güçlük çektikleri ve kendilerini ifade etmekte zorladıkları gözle görülür bir gerçektir. Yılmaz’ın da (2014) çalışmasında bahsettiği gibi günümüzde Almanya’da yaşayan Türklerin en büyük dilsel sorunu, kendi dillerinde gerektiği gibi iletişim kuramamak ve dilsel becerilerde istenilen seviyeye ulaşamamaktır. Bu nedenle iki dilli bireylerin öncelikle ana dillerini sonra da ikinci olarak edindikleri dili en iyi şekilde kullanmaları gerekmektedir. “Her iki dili de doğru dürüst bilmemek, düşünme yeteneğine ve zekânın gelişmesine olumsuz etki yapar. Her iki dil iyi bilinip dillerden birine ana dili gibi vakıf olunması, düşünme yeteneğini ne olumlu ne de olumsuz etkiler. Her iki dile de ana dili gibi vakıf olunması düşünme yeteneğini ve zekâyı artırır.” (Güzel, 2010: 16). Güzel’in de ifade ettiği gibi dil edinimi düşünme yeteneği ve zekânın gelişmesinde son derece önemlidir. Bu nedenle yurt dışındaki Türk çocuklarına öncelikle ana dillerini en iyi şekilde öğretmek gerekmektedir. Belli bir ana diline sahip olan çocukların, buldukları toplumun dilini öğrenmeleri de bir hayli kolaylaşacaktır. Her iki dili de en iyi şekilde kullanan bireylerin düşünme yetenekleri ve zekâ gelişimleri olumlu yönde etkileneceği için eğitim alanındaki başarıları da doğal olarak artacaktır. Bu da yurt dışındaki Türk çocuklarının eğitim alanında yaşadıkları sıkıntıların giderilmesini sağlayacaktır.

Türkçe ve Türk Kültürü Seti

Kültür, bir toplumun var olabilmesindeki maddi ve manevi değerlerin toplamıdır. Bu değerler dil aracılığıyla nesilden nesle aktarılabilir. Bu aktarım dil ve kültür arasındaki sıkı ilişkinin bir sonucu olarak geçmiş ile gelecek arasında bir köprü vazifesi üstlenmekte ve nesiller arasında bütünleştirici bir rol oynamaktadır.

Aytekin (2009) yapmış olduğu çalışmada, kültür ve dilin ayrılmaz ilişkisini belirtirken, kültürün, yabancı dil öğretiminde de çok tartışılan, yabancı dil öğretimiyle ilgili teori, yöntem ve teknikleri etkileyen, yabancı dil eğitiminde de çağın hızlı akışına uymak için her zaman hesaba katılması gereken ve sürekli değişen-gelişen bir kavram olduğunu, yabancı dil öğretiminde kültürün yerini doğru anlayabilmek için dil-düşünce-kültür üçlüsünün ilişkisini anlamak gerektiğini belirtmiştir (Akt. Elbir ve Aka, 2015:375). Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımının büyük önemi vardır; fakat kültür çok kapsamlı bir olgu olduğu ve yabancı dil

öğrenenler yine de daha çok dilin dizgesel yapılarına odaklı oldukları için, kültür başlığı altında öğrenciye verilebilecek olan şeyler öğrencinin dili anlamasına yardımcı olacak nitelikte olmalıdır. Tarih, günlük yaşam ve rutinler, alışveriş, yiyecek-içecek, gençlik kültürü (moda, müzik, vb.) okul ve eğitim, coğrafya, aile yaşantısı, sosyal şartlar, festivaller, gelenek-görenekler, etnik ilişkiler, turizm ve seyahat, iş hayatı ve işsizlik gibi konular yabancı dil öğrenenlere kültür bağlamında öncelikle öğretilmesi uygun olan konulardır (Akt; Ülker, 2007: 16; Byram ve Risager, 1999: 93).

Türk kültürünün yaşaması ve devamlılığının sağlanabilmesi için Türkçenin doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Özellikle dünyanın pek çok yerinde, çoğunluğunun da Avrupa ülkelerinde yaşadığı Türk vatandaşları tarafından Türkçenin doğru, güzel ve etkili bir biçimde kullanılması büyük önem arz etmektedir. Kendi dilini doğru ve güzel bir şekilde kullanabilen vatandaşlarımız buldukları ülkenin dilini de öğrenmede daha başarılı olabilecek ve kendi kültürlerini koruyarak diğer kültürlerle daha rahat uyum sağlayabileceklerdir. “Yurt dışındaki Türk çocuklarının Türk kültürünü yeterince tanımamaları; Türkçeyi doğru ve etkili kullanma güçlüğü çekmeleri; bulunduğu ülkeye uyum sağlama güçlüğü çekmeleri; hem Türkçeye hem de buldukları ülkenin diline yeteri kadar hâkim olamamaktan kaynaklanan problemler nedeniyle yaşadıkları ülkede eğitim fırsatlarından yeterince faydalanamamaları, Türkçe ve Türk kültürü dersine yönelik ders kitabı ve materyal eksikliği; yurt dışındaki çocuklara yönelik yeterince Türkçe yayınların ve materyalin olmaması; Türkçe ve Türk kültürü dersine yönelik geri bildirim sisteminin olmaması vb. sorunlar yaşandığı bilinmektedir.” (MEB, 2010:3). Çelik’in de (2016) çalışmasında söz ettiği gibi bahsi geçen sorunları çözümlenebilmek adına yurtdışında okutulan ana dili Türkçe dersleri için ilk olarak 1986 yılında bir öğretim programı yayımlanmış daha sonra ise 2000 ve 2006 yıllarında tekrar yeni programlar yayımlanmış ve uygulanmıştır. Ancak bu programların hepsi ders kitabı olmadan uygulandığından, beraberinde pek çok sıkıntıyı ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tüm bu sorun ve sıkıntıları giderebilmek adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışındaki vatandaşlarımız için “Uzaktaki Yakınlarımız” projesi uygulamaya koyulmuş ve yurt dışında ana dili olarak Türkçe öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi adı altında yapılmaya başlanmıştır. “Projenin amacı; yurt dışındaki Türk çocuklarının kültürlerini yaşatarak buldukları ülkeye uyum sağlayabilmeleri amacıyla; öğretim programı, ders kitabı, öğretim

materyalleri ve İnternet sitesinin hazırlanması; yurt dışında görev yapan/ yapacak öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sürdürülmesine yönelik faaliyetleri gerçekleştirmektir.” (MEB, 2010:3). Bu amaçlar doğrultusunda Türkçe ve Türk Kültürü dersine yönelik proje kapsamında; ders programı, ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ve dinleme CD’leri hazırlanmıştır.

Bu proje sayesinde yurt dışında ana dil olarak Türkçe öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi adı altında yapılmaya başlamıştır. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Mili Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları kullanılmak üzere öğretmenlere ulaştırılmıştır. Bu ders Türkçe ve Türk kültürü olmak üzere iki aşamadan oluşmakta ve ders için hazırlanan kitaplarda iki bölümden oluşmaktadır. Bu ders öğrenci velilerinin çocuklarının okullarına Türkçe dersi istek dilekçelerini vermeleri ve dersi isteyen öğrenci sayısının da en az on iki olması şartıyla ilgili okullarda açılabilir. Sözü edilen dersle ilgili uygulamalar ülkeden ülkeye, hatta eyaletten eyalete farklılık göstermektedir. Bu nedenle Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı geliştirilirken; ders kitabı ve çalışma kitabı hazırlanırken söz konusu programın uygulanacağı ve kitapların okutulacağı ülkelerdeki ders saati süreleri, dersin veriliş zamanları, aynı sınıftaki öğrenciler arasındaki yaş ve düzey farklılıkları dikkate alınmıştır. Dersin farklı sınıf ve düzeylerdeki öğrencilerin oluşturduğu ortamda işlenmesinden dolayı program ve kitaplar sınıflar gruplandırılarak (1-3. sınıflar, 4-5. sınıflar, 6-7. sınıflar, 8-10. sınıflar) hazırlanmıştır. Her grup için ders kitabı ve çalışma kitabı ayrı ayrı yazılmıştır. Söz konusu kitaplar sayesinde yurt dışındaki çocuklarımız hem Türkçeyi doğru ve etkili bir şekilde kullanabilecek hem de Türk kültürünü daha yakından tanıyabilme fırsatı bulabilecektir. Fakat bahsi geçen kitaplar dikkatlice incelendiğinde istenilen amaca ulaşma konusunda yetersiz oldukları görülmektedir.

Çelik ve Gülcü’nün (2016), Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenlerinin ders kitaplarına yönelik görüşlerinin alındığı çalışmanın bulgularına göre öğretmenler ders kitaplarının; baskı kalitesi, cildin sağlamlığı, öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde tasarlanması, ebat yönünden kullanılabilirliği, kitaplarda kullanılan anlatım dilinin öğrencilerin seviyesine uygunluğu, metinlerin uzunluğunun öğrencilerin seviyesine uygunluğu, kazanımların tamamına yer verilmesi, etkinliklerin kazanımları karşılama düzeyi,

kitaplarda gereksiz bilgi ve ayrıntılardan kaçınılması, kitapların günlük hayatla ilişkisi, etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu, kitaplarda verilen örnekler, etkinlikler işlenişler vb. öğrencilerin farklı becerilerini (problem çözme, gözlem vb.) ortaya çıkarma düzeyi, kullanılan ölçme araçlarının konuya uygunluğu, ölçme araçlarının öğrencinin düzeyine uygunluğu, ölçme araçlarının kullanılabilirliği, ünite/tema/öğrenme alanı başlangıcında verilen ölçme araçları, ünite/tema/öğrenme alanı sonunda verilen ölçme araçları, görsellerin metinlerle uyumu, görsellerin öğrencilerin ilgisini çekme düzeyi, görsellerin kazanımlara uygunluğu bakımından geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler ders kitaplarının öğrencilere zamanında ulaştırılmadığını düşünmekte, ders işlerken Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabı dışında başka bir materyal kullandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Fakat yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular sadece Türkçe ve Türk kültürü dersine giren öğretmenlerin görüşleriyle sınırlı kalmış, kitabın içeriğindeki hatalar bakımından bilgi verilmemiştir. Türkçe ve Türk Kültürü setinin yanlışları ve eksiklikleri üzerine yapılan bu çalışmalar tüm seti kapsamamaktadır. Bu çalışmada ise asıl amaç; Türkçe ve Türk Kültürü setinin tamamını inceleyerek kitaplardaki dil ve anlatım, bilimsel içerik ve biçimsel görünüş yanlışlarını ve eksikliklerini tespit etmektir.

Ders Kitabı İnceleme Ölçütleri

Öğretimin vazgeçilmez bir parçası olan ve öğretmenlerin derslerde en çok kullandığı öğretim materyali hiç kuşkusuz ki ders kitaplarıdır. Eğitimin temelinde rol alan ders kitapları, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal becerilerine göre hazırlanan ve içeriği ile bilgileri öğrenciye sunan öğretim materyalidir (Bulut ve Orhan, 2012: 302). Ders kitabı, programda yer alan hedeflerle tutarlı konuların işlendiği, öğrencilere bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırıldığı temel bir kaynaktır. Dil öğretiminde en çok kullanılan temel kaynak ders kitabıdır. Ders kitabı öğrencilerin ilgi, yetenek ve öğrenme hızlarını dikkate almaktan çok, o dersin programında yer alan hedeflere ve işlenecek konulara göre hazırlanır (Tebliğler Dergisi, 2434-3.7.1995). Öğrencilere program dâhilinde kazandırılmaya çalışılan hedef davranışlar için öğretmenlerin en çok başvurdukları kaynak ders kitaplarıdır. Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğinde kitapların hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili esas ve usulleri belirlenmiştir. Bu esas ve usuller doğrultusunda Demirel'in yapmış olduğu gruplamaya göre Türkçe ders kitabı incelemeleri üç ana başlık altında yapılmaktadır. Bunlar:

- Biçimsel görünüm
- Bilimsel içerik
- Dil ve Anlatımdır.

Bu çalışmada yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dili eğitimi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk kültürü seti Demirel'in üç ana başlık şeklinde gruplandığı ölçütler dikkate alınarak incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda elde edilen veriler bu üç başlık altında alt başlıklar açılarak gruplandırılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan gruplamalar yöntem bölümünde detaylı olarak verilmiştir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmanın örneklemini Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Mili Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü (1-3, 4-5, 6-7, 8-10. Sınıflar) Ders Öğretim Materyali ve Çalışma Kitapları oluşturmaktadır.

Çalışmada Türkçe ve Türk kültürü ders ve çalışma kitapları; Türkçe ders kitabı inceleme ölçütleri olan dil ve anlatım, bilimsel içerik ve biçimsel görünüş adlı üç ana başlık altında incelenmiştir. Bu ana başlıklar altında kitaplarda tespit edilen yanlışların ve eksikliklerin türüne göre araştırmacılar tarafından alt başlıklar oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından oluşturulan alt başlıklar şu şekildedir:

A. Dil ve Anlatım

- A.1. Özel İsimlerin ve Tarihlerin Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.2. Büyük veya Küçük Yazılması Gereken Harflerin Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.3. Ayrı veya Bitişik Yazılması Gereken Kelimelerin Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.4. Kısaltmaların Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.5. Şapka İşaretinin Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.6. Kelimelerin Yanlış veya Eksik Yazılması
- A.7. Noktalama İşaretlerinin Metin Türlerinde Yanlış veya Eksik Yazılması

- A.8. Nokta İşaretini yanlış veya Eksik Kullanılması
- A.9. Diğer Noktalama İşaretlerinin Yanlış veya Eksik Yazılması

B. Bilimsel İçerik

- B.1. Yazarı Belirtilmemiş Metinler
- B.2. Kitap İçi Tekrarlar
- B.3. Kitap İçi Yazım Tutarsızlığı
- B.4. Amaç Dışı Etkinlikler
- B.5. Hedef Dil Dışı Kullanımlar

C. Biçimsel Görünüş

- C.1. Kelimelerin Arasında Gerekli Boşluğun Bırakılmaması veya Gereğinden Fazla Boşluk Bırakılması
- C.2. Basım Hataları
- C.3. Görsellerin Gereksiz Yere Kullanılması
- C.4. Görsellerin Yazı ve Sayfa Düzenini Bozması
- C.5. Görsellerin Arka Plan Olarak Kullanılması

Tespit edilen her yanlışlık ve eksiklik ilişkili bulunduğu başlık altında tablolar halinde verilmiştir. Tablolarda tespit edilen yanlışlıklar ve eksiklikler tek tek kitap isimleri ve karşılarında sayfa numaraları verilerek gösterilmiştir. Tespit edilen yanlışlık ve eksiklikler arasında özellikle biçimsel görünüş ile ilgili olanların daha net anlaşılabilmesi için tabloların altına ek olarak kitabın adı ve sayfa numarası verilerek görseller yerleştirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Mili Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü (1-3, 4-5, 6-7, 8-10. sınıflar) Ders Öğretim Materyali ve Çalışma Kitaplarındaki yanlışlıklar ve eksiklikler dil ve anlatım, bilimsel içerik ve biçimsel görünüş başlıkları altında değerlendirilmiştir.

A. Dil ve Anlatım

A.1. Özel İsimlerin ve Tarihlerin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	53, 116
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	55
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	22, 60, 61, 62, 69, 79,93, 95, 115, 130, 149
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	54, 72
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	100, 107, 108, 115, 126, 127
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	VIII, 41, 160, 166, 170, 178, 180
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	27, 56, 104, 108, 139, 151, 156, 176, 242

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında mevcut olan özel isim ve özel tarihlerin yazımıyla ilgili hatalar, kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bahsi geçen yazım yanlışları kendi aralarında çeşitlilik göstermektedir. Bunlar; din isimlerinin yanlış yazılması (Hıristiyan gibi), büyük harfle yazılması gereken özel isimlerin küçük harfle yazılması (Türk spor Kulüpleri, avrupa ülkesi, Osmanlı meclisi, Efes Antik kenti, miladi takvim, Avusturya-Macaristan imparatorluğu vb.), ayrı yazılması gereken özel isimlerin bitişik yazılması (Kızkulesi, Tekalifimilliyeye emirleri, Sultanahmet Meydanları, Süleymanşah vb.), özel isimlerden sonra gelen eklerin kesme işaretiyle ayrılmaması (Osman Gazinin, Dolmabahçe Sarayında, İnternette, Orta Çağdan, Milli Mücadelenin vb.), kurum ve kuruluş isimlerinden sonra gelen eklerin ayrılmaması gerekirken ayrılması (Osmanlı Meclisi'nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne vb.), özel tarihlerin yazımında yanlışlıklar yapılması (23 Nisanın, 18 Martta vb.) şeklindedir.

A.2. Büyük veya Küçük Yazılması Gereken Harflerin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	120
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	18, 107
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	122, 125
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	72, 114
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	45, 57, 59, 165, 169, 171, 173, 177
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	120
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	55, 133

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında mevcut olan kelimelerin baş harflerini büyük veya küçük yazılmasıyla ilgili hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bu başlık altında yer alan yazım yanlışları; cümle başına küçük harfle başlanması (“günaydın bebeğim.” ; ...diye. “eee” demiş. ; ...yamuk olsun. elimizle... vb.) ve bazı kelimelerin özel isim olmadığı halde cümle içinde veya sayfada özel isimmiş gibi büyük harfle yazılması (Bugün Bayram, Cacık, Türk Kültürüne, İstanbul’un Fethi, Miladi Takvim, vb.) şeklindedir.

A.3. Ayrı veya Bitişik Yazılması Gereken Kelimelerin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	21, 33, 83
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	82
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	87, 101, 102, 132
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	133
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	27, 165
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	46, 78
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	61, 62, 108, 124, 127, 159, 176, 222, 244

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında ayrı veya bitişik yazılması gereken kelimelerin yanlış yazılmasıyla ilgili hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bu başlık altında yer alan yazım yanlışları; ayrı yazılması gereken kelimelerin birleşik yazılması (kartopu, hoşçakalın, hergün, kırkbir, Allahaismarladık, kadarorduda, onbeşi, yıldönümü, yüzölçümü vb.) ve birleşik yazılması gereken kelimelerin ayrı yazılması (bu gün, bir çok, hiç biri, imam bayıldı ip uçlarını, bir çok, konar göçer, bir kaç vb.) şeklindedir.

A.4. Kısaltmaların Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	39. sayfada “haz.” yerine “hız” yazılması.
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	90. sayfada “vb.den” yerine “vb. nden” yazılması.
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	114. sayfada “TBMM” yerine “BMM” yazılması.
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	174. sayfada “8-10 m” yerine “8-10 m.” yazılması.

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarındaki kısaltma yazımı yanlışları kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Az sayıda bulunan bu hataların sayfa numaralarının yanında kitaptaki yazım şekli ve doğru yazım şekli de tablo da gösterilmektedir.

A.5. Şapka İşaretinin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	36, 62, 64, 65, 128
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	60, 66, 67, 68, 69, 70
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	101, 149
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	42, 123
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	176, 177
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	61, 115
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	148

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında şapka işaretinin yanlış yazımı ile ilgili hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bu hatalar; şapka işaretinin kullanılması gereken kelimelerde kullanılmaması (Elazığ, hünkarbeğendi, yar vb.) ve şapka işaretinin kullanılmaması gereken kelimelerde kullanılması (istiklâl, külâh, hilâl vb.) şeklindedir. Yapılan bu imla hataları aynı zamanda telaffuz hatasına da neden olacağından bu tür noktalamalar yabancılara Türkçe öğretiminde büyük önem arz eder (Demir, 2012). Bu nedenle hem yurt dışındaki vatandaşlarımıza ana dili öğretirken hem de yabancılara Türkçe öğretirken telaffuzu etkileyecek noktalama işaretlerine çok dikkat etmek gerekir.

A.6. Kelimelerin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	54
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	3, 57, 61, 115, 165
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	130, 173, 195
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	17, 18, 38, 60, 104, 109, 208, 209

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında yanlış veya eksik yazılan kelimelerle ilgili hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bu yanlışlar; kelimedeki eksik veya fazla harf kullanılması (tanımadgını, çook, kurtudu, antlama, ağalamaz, oynamakk, iççin, yıldızlar, çeyiyzi, kazçandırmış, bazılarıdır vb.) , kelime içindeki harflerin yanlış yerde kullanılması (veirlen,vb.), eksik kelime yazılması (yirmi dokuz ekim bin dokuz yüz yirmi üçte yazılırken “yüz” kelimesinin yazılmaması) ve kelimelerin yanlış harfle yazılması (çoğrafya, ziyeret vb.) şeklindedir.

A.7. Noktalama İşaretlerinin Metin Türlerinde Yanlış veya Eksik Yazılması

Değişik milletten kişilerin Türkçe öğreneceği bir sınıfta en çok üzerinde durulması gereken konu; Türkçeyi telaffuz, vurgu ve tonlamaya uygun olarak öğretmektir (Barın, 2004). Türkçede vurgu ve tonlamada noktalama işaretlerinin önemi büyüktür. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında ve ana dili Türkçe öğretim kitaplarında noktalama işaretleri doğru bir şekilde kullanılması Türkçenin öğretimi açısından dikkat edilmesi gereken bir konudur. Bu bölümde Türkçe ve Türk Kültürü öğretim setinde noktalama işaretleriyle ilgili yapılan hatalar gruplandırılarak kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek aşağıda sıralanmıştır.

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	19, 21, 23, 24, 25, 34, 36, 41, 42, 44, 45, 46, 59, 60, 66, 110, 119, 120, 121, 122, 132, 150
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	101, 110, 112
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	45, 57, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 116, 128, 130, 131, 132, 160, 164, 165, 166, 167
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	86, 130, 131
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	57, 58, 71, 112, 113, 114, 116, 167, 168, 170, 203, 204, 230, 231, 258, 260
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	172

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında bulunan şiir, şarkı, saymaca, tekerleme gibi metin türlerinde noktalama işaretlerinin hiç kullanılmaması veya eksik kullanılmasıyla ilgili hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

A.8. Nokta İşaretini Yanlış veya Eksik Kullanılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	107
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	96, 127, 170, 171, 173, 174, 175
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	114
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	94, 165, 166, 168, 169, 170, 172, 174
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	62, 80
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	78, 79, 261, 263
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	196

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında cümle sonlarında nokta işaretinin kullanılması gerekirken kullanılmaması ve nokta yerine hatalı olarak virgül (,) ya da noktalı virgül (;) kullanılmasından kaynaklı hatalar, kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bulunan bu hatalar kitap isimleri verilerek sayfa numaralarıyla belirtilmiştir.

A.9. Diğer Noktalama İşaretlerinin Yanlış veya Eksik Yazılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 15. sayfasında bağlaçtan önce virgül (,) kullanılmıştır (...güneşli, ve doğal...). Bu kitabın 79. sayfasında tırnak işareti (“”) açılarak yazılan bir cümlede tırnak işareti kapatılmamıştır.
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 35. sayfasında satır veya dize sonunda olmamasına rağmen “çevresinde” sözcüğü cümle içerisinde “çevre-sinde” şeklinde bölünmüştür. Bu kitabın 181. sayfasında satır veya dize sonunda olmamasına rağmen “düğünden” sözcüğü cümle içerisinde “düğün-den” şeklinde bölünmüştür. Bu kitabın 10. sayfalardaki diyaloglarda konuşma çizgisi kullanılırken bir diyalogda konuşma çizgisi unutulmuştur. Bu kitabın 71. sayfasında tırnak işareti (“”) ters yöne doğru açılmıştır.
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 29. sayfasında satır veya dize sonunda olmamasına rağmen “anlamlarını” sözcüğü cümle içerisinde “anlam-larını” şeklinde bölünmüştür.

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarındaki çeşitli noktalama yanlışları ve eksiklikleri açıklamalarıyla birlikte kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

B. Bilimsel İçerik

B.1. Yazarı Belirtilmemiş Metinler

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	34, 41, 42, 43, 69, 81, 119, 121, 128, 149, 150
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	24, 45, 88, 90, 94, 95, 98, 100, 105, 106, 107, 109, 130, 140, 141, 158, 164, 166
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	24, 28, 40, 44, 51, 91, 124, 131, 132, 133, 162, 163, 164
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	62, 71, 87, 164
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	17, 201, 203, 245, 246, 247, 248
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	137, 150, 151

Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında yer alan metinlerin yazarları ve metinlerin nereden alındıkları belirtilmemiş veya bazı metinlerin nereden alındığı belirtilmesine rağmen metnin yazarı belirtilmemiş ya da sadece metnin editörü belirtilmiştir. Özellikle ana dili öğretimi kitaplarında yer alan metinlerin yazarlarının ve hangi kaynaktan alındıklarının belirtilmesi önemli bir husustur. Çünkü kitap içerisinde kullanılan bazı metinlerde kısaltmalar yapılmış veya aynı metin farklı seviyedeki kitap içerisinde tekrar kullanılmasına rağmen metin içerisindeki kelimelerin yazımında farklılıklar görülmüştür. Aynı metinler arasındaki bu farklılıkları anlayabilmek ve metnin aslına uygun bir şekilde kısaltılıp kısaltılmadığını fark edebilmek için metinlerin yazarlarının ve nereden alındıklarının belirtilmesi önemlidir. Sözü edilen bu metinler yukarıdaki tabloda tek tek kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

B.2. Kitap İçi Tekrarlar

KİTAPIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 23. sayfasında yer alan tekerleme örneği 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 117. sayfada da mevcuttur. Bu kitabın 59. sayfasında yer alan “Anadolu” isimli şiir, 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyalinin 45. sayfasında “Gezsen Anadolu’yu” ismi ile yer almaktadır. Aynı şiir iki kitapta da aynen yer alırken ilk kitapta şiiri yazarı belirtmiştir fakat ikinci kitapta yazar belirtmemiştir. Bu kitabın 50. sayfasında yer alan “Türkiye’imiz” şiiri aynı kitabın 78. sayfasında aynı şekilde tekrar yer almaktadır. Bu kitabın 119. sayfasında “Ata Barı” şiiri iki dize olarak ve yazarı veya derleyeni belirtilmeyerek verilmişken aynı şiir 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyalinde 82. Sayfada tekrarlanmıştır. Fakat burada dört dize olarak verilen şiirin derleyeninin kim olduğu belirtilmiştir. Bu kitabın 120. sayfasında yer alan “Bugün Bayram” şarkısı üç dize olarak verilmişken aynı şarkı 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 132. sayfada dört dize olarak verilmiştir. Bu kitabın 121. sayfasında yer alan “23 Nisan Marşı” şiiri 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 130. sayfada aynı şekilde yer almaktadır. Bu kitabın 47. sayfasında yer alan şehirler ve neleriyle ünlü olduklarını öğreten “Bul-Yapıştır” etkinliği, 4-5. Sınıflar Çalışma Kitabı 19. sayfada da bulunmaktadır. Bu kitabın 100. sayfasında yer alan “İsim-Şehir” etkinliği 4-5. Sınıflar Çalışma Kitabı 20. sayfada etkinliğe “ülke ve sanatçı” başlıkları eklenerek tekrarlanmıştır. Bu kitabın 23. sayfasında yer alan tekerleme örneği 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 117. sayfada da mevcuttur. Bu kitabın 59. sayfasında yer alan “Anadolu” isimli şiir, 4-5. Sınıflar Ders Öğretim Materyalinde 45. sayfada “Gezsen Anadolu’yu” isimle yer almaktadır. Aynı şiir iki kitapta da aynen yer alırken ilk kitapta şiiri yazarı belirtmiştir fakat ikinci kitapta yazar belirtmemiştir.

<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 84. sayfasında yer alan “Havada Bulut Yok Bu Ne Dumandır” adlı şarkı 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 168. sayfada “Havada Bulut Yok (Yemen Türküsü)” adıyla aynen yer almaktadır. • Bu kitabın 85. sayfasında yer alan “Mayadağ’dan Kalkan Kazlar” şarkısının derleyeni “TRT” olarak belirtilirken 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 167. sayfada aynı şarkı “Vardar Ovası” ismiyle yer almakta ve derleyeni “Aluş Nuş” olarak belirtilmektedir. • Bu kitabın 101. sayfasında yer alan “Türk Misafirperverliği” metni 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 61. sayfada yer almaktadır. • Bu kitabın sözlük bölümündeki “çentik” (sayfa, 169), “pazı” (sayfa, 147-175) ve “kültür” (sayfa, 173) kelimeleri sözlüğe iki kere yazılmış ve ikinci yazılışlarındaki tanımlarda farklılıklar görülmektedir. Yani aynı kelime için iki farklı açıklama kullanılmıştır.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 86. sayfasında yer alan “Dağlar Dağlar” şarkısı yirmi bir mısra olarak verilmiştir. Fakat aynı şarkı 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 116. sayfada on üç mısra olarak verilmiştir. • Bu kitabın 124. sayfasında yer alan “Gençlik Marşı” metni 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 169. sayfada ve 8-10. Sınıflar Çalışma Kitabı 149. sayfada da yer almaktadır. • Bu kitabın sözlük bölümündeki “mihir-i muacel” (sayfa, 172) kelimesi iki kere yazılmıştır.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 53. sayfada yer alan “Süleymaniye” metni ve 45. sayfada yer alan “Mimar Sinan” metninin konuları aynıdır. “Süleymaniye” isimli metin Süleymaniye camisinin yapımını ve Mimar Sinan’ı bilimsel yazı şeklinde anlatırken “Mimar Sinan” isimli metinde aynı olaylar hikâye şeklinde anlatılmıştır.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitapta bulunan “Hikâye” isimli şiir, kitabın hem 99. hem de 172. sayfalarında yer almaktadır. 172. sayfada şiir kısaltılmıştır.

Gereksiz tekrar, sık kullanılan benzerlikler kitabın öğretim etkisini azaltmaktadır (Demir, 2012). Bu nedenle yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitapları içerisinde sürekli olarak tekrarlanan ve tekrarları arasında farklılıkların bulunduğu metinler tek tek kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

B.3. Kitap İçi Yazım Tutarsızlığı

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 60. sayfasında “Osmanlı meclisinin” ve “Osmanlı Meclisi’nin” şeklinde iki hatalı kullanım bulunmaktadır. Bu kitabın 69. sayfasında “Avrupa ülkesinden” ve “avrupa ülkesinden” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazımı kullanılmıştır. Bu kitabın 79. sayfasında “Türk Milleti’ni” ve “Türk milletini” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazımı kullanılmıştır. Bu kitabın 95. sayfasında “Hristiyanların” ve “Hıristiyanların” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazımı kullanılmıştır. Bu kitabın 149. sayfasında “istiklâl” ve “istiklal” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazımı kullanılmıştır.
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 126. sayfasında “çocuk yılı” ve “Çocuk Yılı” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazım kullanılmıştır.
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 61. sayfasında “imam bayıldı” ve “imambayıldı” şeklinde kelimenin hem doğru hem de yanlış yazımı kullanılmıştır.

Bu başlık altında yer alan bulgularda aynı sayfa içerisinde bir kelimenin hem doğru hem yanlış yazımı kullanılmış hatta bazen bir kelimenin iki farklı hatalı şekilde yazıldığı tespit edilmiştir. Kitabın genelinde farklı sayfalarda yazım farklılıkları görülmektedir fakat buradaki sıkıntı aynı sayfa içerisinde hatta bazen aynı cümle içinde aynı kelimenin iki farklı

şekilde yazılmasıdır. Bu da ana dili olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kafa karışıklığına ve kelimeleri yanlış öğrenmesine neden olacaktır. Hatta bu yanlışların aynı sayfa içinde veya diğer sayfalarda tekrarlanması öğrencilerin bu yanlışları pekiştirerek öğrenmesine yol açacaktır. Söz konusu bu hatalar yukarıdaki tabloda kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

B.4. Amaç Dışı Etkinlikler

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 25, 106 ve 127. sayfalarında yer alan resim yapma ve boyama etkinlikleri amaç dışıdır. Kitapta bu tarz etkinliklere yer verilecekse bunlar Türk kültürünü öğretici nitelikte olmalıdır. Bu kitabın 31, 32, 33 ve 34. sayfalarındaki renklerin öğretimiyle ilgili boyama etkinlikleri fazla ve gereksizdir. Renk öğretimiyle ilgili bu kadar çok boyama etkinliği yapmaktansa az ve nitelikli renk öğretimi etkinliği yapmak öğrenciler açısından daha faydalı olacaktır. Yine bu kitapta yer alan 98. sayfadaki “rüzgar gülü yapma” ve 131. sayfadaki “yol bulma” etkinlikleri amaç dışı olup Türkçenin ve Türk kültürünün öğretilmesine bir katkı sağlamamaktadır.

<p>Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 23, 39, 41, 46, 50, 52, 68, 70, 71, 86, 97, 105, 107, 121, 122, 123, 126, 139, 141 ve 147. sayfalarında yer alan resim boyama ve yapma etkinliklerinin Türkçe ve Türk kültürü öğretimine bir katkısı bulunmamaktadır. Yaş seviyesine bakıldığında bu yaş grubundaki çocuklar için boyama etkinlikleri de uygun değildir. • Kitabın 48. sayfasında yer alan geçmişteki ve bugünkü TBMM'yi gösteren resimlerin karşılaştırılmasının yapılmasının öğrenci tarafından istenilmesinde hedef dili veya Türk kültürünü öğretebilecek hiçbir unsur görülmemektedir ve amaç dışı bir etkinliktir.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 13, 96, 127 ve 138. sayfalarında yer alan boyama ve resim yapma etkinliklerinin Türkçe ve Türk kültürü öğretimine bir katkısı bulunmamaktadır. Yaş seviyesine bakıldığında bu yaş grubundaki çocuklar için boyama etkinlikleri de uygun değildir.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 97, 105, 113, 118, 156, 160 ve 161. sayfalarında yer alan boyama ve resim yapma etkinliklerinin Türkçe ve Türk kültürü öğretimine bir katkısı bulunmamaktadır. Yaş seviyesine bakıldığında bu yaş grubundaki çocuklar için boyama etkinlikleri de uygun değildir.

Bu kitabın amacı yurt dışındaki yurttaşlarımıza Türkçe ve Türk kültürünü öğretmek olup kitap içinde düzenlenen etkinliklerinde bu amaç doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir. Fakat kitap içerisinde yer alan bazı etkinlikler amaca hizmet etmeyip gereksiz görülmektedir. Sadece görsel zekâyâ hitap etmesi amaçlıyla hazırlanan bazı etkinliklerin ne Türkçe ne de Türk kültürünün öğretimine bir katkısı olduğu düşünülmemektedir. Bu etkinliklerin içerikleri; metinden hareketle resim yapma, metnin bir bölümünü resimleme, hayalleri resimleme, görselleri boyama, afiş hazırlama ve broşür hazırlama şeklindedir. Yapılan bu etkinlikler sadece görsel zekâyâ ve hayal gücüne dayalı olup Türkçe ve Türk kültürü öğretimine bir katkısı bulunmamaktadır. Sözü edilen etkinlik örnekleri yukarıdaki tabloda tek tek kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

B.5. Hedef Dil Dışı Kullanımlar

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitabın 14. sayfasında Türk alfabesi öğretim için verilirken yanında Fransız, İngiliz ve Alman alfabeleri de gösterilmiştir. Bu başlangıç seviyesi için kabul gören bir durum olsa da bu kitapların sadece Almanya, Fransa ve İngiltere’de okutulmadığı göz önünde bulundurulduğunda diğer ülkelerde eğitim gören Türk çocukları için olumsuz bir durum oluşturabilmektedir. Bu nedenle kitaplarda alfabe verilirken kitapların hangi ülkede yaşayan Türk çocukları tarafından kullanılacağına dikkat edilmelidir.

<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 114. sayfasında yer alan “Hoşgörü” metninde aynı parayla üzüm almak isteyen dört kişi birbirlerinin söylediklerini anlamadıkları için farklı şeyler almak istediklerini sandıklarından kavga ederler. Daha sonra bir aracı tarafından aynı şeyi istediklerini öğrenirler ve hoşgörülü olmaya davet edilirler. “Hoşgörü” kavramını anlatmak için kullanılan bu metinde “üzüm” kelimesinin Almanca, Fransızca ve İngilizce yazılışları da verilmiştir. Bu kitapların sadece Almanya, Fransa ve İngiltere’de okutulmadığı göz önünde bulundurulduğunda “üzüm” kelimesinin metin içerisinde sadece bu dillerle yazılmış olması diğer ülkelerde eğitim gören Türk çocukları için olumsuzluk arz edebileceğinden sakıncalı görülmüştür. Bu nedenle kitapta “hoşgörü” kavramının farklı bir metinle anlatılması tercih edilebilirdi.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 157. sayfasında Nasrettin Hoca’nın “Doğuran Kazan” fıkrasının Azerbaycan, Bosna-Hersek ve Anadolu olmak üzere üç farklı coğrafyadaki anlatılışına yer verilmiştir. Bu üç farklı anlatının kullanılması ana dili olarak Türkçe öğretimine hiçbir katkı sağlamamaktadır. • Bu kitapta “Dünya Üzerinde Türklerin Yaşadıkları Yerler” adlı metinde diğer Türk devletleri tanıtılmıştır. Daha sonra 156. sayfada bir Azerbaycan şiirine yer verilmiştir. Kültür öğretimi açısından bakıldığında diğer Türk devletlerinin tanıtılması olumlu görünse de bu devletlere ait metinlerin ana dili olarak Türkçe öğretimi kitaplarında kullanılmasının hedef dile bir katkı sağladığı görülmemektedir.

B.6. Öğretim İlkelerine Aykırı Kullanımlar

	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	<ul style="list-style-type: none"> Bu kitapta 68. sayfada 10 bağımsız milletin bayrağının verilmesi ve 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali 253. sayfada AB’ye üye olan devletlerin bayrağının verilmesi öğretim ilkelerinden “hedef kitleye görelilik” ilkesine aykırıdır. Söz konusu bu kitapların gösterilen ülke bayraklarından farklı ülkelerde de yaşayan Türk çocukları için kullanılıyor olması durumu bu ülkelerde yaşayan Türk çocuklarının rahatsız veya buruk hissetmelerine neden olabilir. Demir (2012)’in “Genele hitap eden bu kitapta eğer bayrak verilecekse bütün bayraklar verilmelidir. Herhangi bir öğrenci dolayısıyla millet küstürülmemelidir. Bütün bayrakların verilmesi de mümkün görünmemektedir. Bunun için belki özel bir sayfada ek olarak ya da her sayfada bir kenara küçük boyutta yerleştirilerek bu sorun aşılabılır.” şeklindeki ifadeleri yabancı dil öğretim kitapları için bir avantaj olabileceği gibi söz konusu kitaplardaki bu durumu da destekler niteliktedir.

<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 161. sayfasında yer alan görselde Türk bayrağı arada kalmıştır. Türkçe öğretiminin yapıldığı bu kitapta Türk bayrağının başta ve biraz daha büyük olarak verilmesi gerekmektedir. Bu Türk milleti diğer milletlerden üstündür anlamı taşımaz fakat Türkçe öğretiminin yapıldığı bir kitapta kültür aktarımı konusunda bunun yapılması daha uygun olacaktır. Demir'in (2012)'de dediği gibi elbette bir milletin bayrağı ya da kültürü diğer milletlerinkinden daha az ya da çok önemli değildir, ancak Türkçe öğretimi için hazırlanan bir kitapta kültürlenme işlevi göz önünde tutularak hareket edilmelidir. • Ayrıca yine bu kitabın 150 ve 151. sayfalarında Türkiye Cumhuriyetini bayrağı, resmi dili, başkenti ve yönetim şekli tanıtıldıktan sonra bazı bağımsız Avrupa devletlerinin de bayrağı, başkenti, resmi dili ve yönetim şekli tanıtılmıştır. Ana dili Türkçe öğretimi olarak hazırlanan bu kitaplarda farklı milletlerin bayrağına bu denli yer verilmesi yine bir kültür aktarımı kusuru olarak karşımıza çıkmaktadır. • Bu kitapta yer alan “Ata Barı” türküsünde “bura” sözcüğü hem yanlış yazımı hem de yöresel ağızlarda kullanılması itibarıyla ana dili öğretimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle ana dili olarak Türkçe öğretilirken İstanbul ağızı (Türkçesi) esas alınmalıdır.
<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 95. sayfasında Osmanlı Devleti padişahları tanıtılmıştır. Fakat “Fatih Sultan Mehmet”in isminin karşısına, sıralaması olarak “Çelebi Mehmet” yazılmıştır. Oysaki Fatih Sultan Mehmet tarihte II. Mehmet olarak geçmektedir. Çelebi Mehmet ise Yıldırım Beyazid'in oğlu olan ve Ankara savaşından sonra kardeşleri arasındaki taht kavgaları yüzünden “Fetret Devri”ni yaşatan I. Mehmet'tir. Yurt dışındaki çocuklarımıza kültürümüzü ve tarihimizi öğretmeyi amaçladığımız bu kitapta böylesine bir hatanın olması kabul edilemezdir. • Kitabın 85. sayfasında yer alan türküde “ıyceden ıyceden” ve 148. sayfasında yer alan türkü de ise “buray” gibi yöresel ağız özelliklerini yansıtan kelimelerin kullanılması yurt dışındaki Türk çocuklarına ana dili öğretimini olumsuz etkileyen öğeler durumundadır. Bu nedenle ana dili olarak Türkçe öğretilirken İstanbul ağızı (Türkçesi) esas alınmalıdır.

<p>Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kitabın 9. sayfadaki şiir içerisinde geçen “ destan-ı ömrümü, elem-i aşkın ve aks-i sada” kelimeleri dil öğretim ilkelerine aykırıdır. Yabancılara Türkçe öğretirken yaşayan Türkçenin öğretilmesi çok önemlidir. Aksi takdirde öğrenciler içine girdikleri Türk toplumunda öğrendikleri Türkçe ile iletişim kurmakta zorlanacaklardır (Barın, 2004). Bu nedenle Türkçe öğretim kitaplarında günlük konuşma dilinden örneklere yer verilmeli ve yaşayan Türkçe örnekleri kullanılmalıdır. • Kitaplara alınan metinler ansiklopedik üslup taşımamalıdır. Bunlarda eğlenceli ve akıcı bir anlatım benimsenmelidir (Tosunoğlu, 2001). Tosunoğlu'nun önderliğinde yazılan “Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme” kitabında yer alan bu madde dil öğretim kitaplarının ansiklopedik üsluptan arındırılmış ve eğlenceli, akıcı bir üslupla yazılması gerektiğini vurgulamaktadır. Fakat 6-7. Sınıflar, Ders Öğretim Materyali “Yaşam Kaynaklarımız” ünitesinde ve 8-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali “Türkiye’de Nüfus ve Yerleşme” ünitesinde yer alan metinlerde ansiklopedik bir dil kullanılmıştır. Bu da dil öğretim ilkelerine aykırı olup öğrencilerin Türkçeden uzaklaşmalarına neden olacaktır.
---	---

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında öğretim ilkelerine aykırı olan kullanımlar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Söz konusu aykırılıkların görselleri aşağıda verilmiştir.

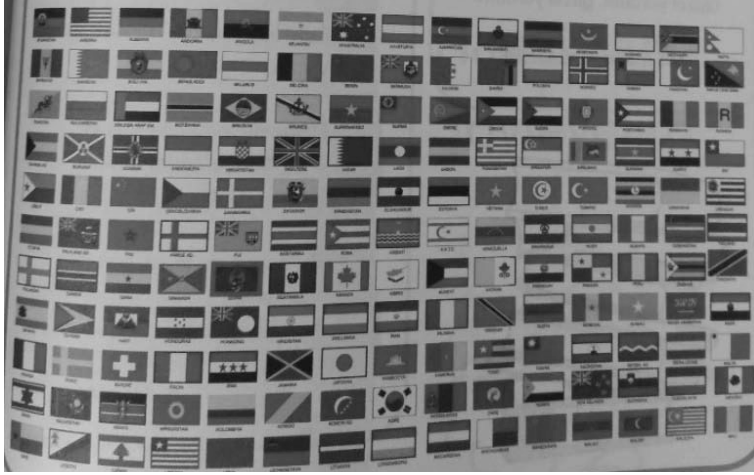
Şekil 1: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar 68. sayfa

Şekil 2: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar 253. sayfa

Şekil 3: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar 161. Sayfa

C. Biçimsel Görünüş

Öğrencilerin okuduklarını ve gördüklerini kolayca anlamaları, öğrenmeleri, iyi bir sayfa düzenine bağlıdır. Bir ders kitabında uzun ve sıkıcı paragraflar, metnin anlaşılmasına hizmet etmeyen resimler ve fotoğraflar, gereksiz boşluklar, renklerdeki uyumsuzluk, baskıdan kaynaklanan kaymalar anlamayı güçleştiren etmenlerdir (Tosunoğlu, 2001: 56). Bu bölümdeki hatalar tam da Tosunoğlu'nun bahsettiği şekildedir. Bütün bu hatalar öğrencileri kitaptan dolayısıyla da Türkçeden ve Türk kültüründen uzaklaştırabilecek unsurlardır. Sayfa düzeninin olumsuz kullanılması, görsellerin yanlış kullanımı, metin içi boşluk hataları, baskıdan kaynaklanan kaymalar vb. hatalar bu bölümde ayrı başlıklar şeklinde tek tek ele alınmıştır.

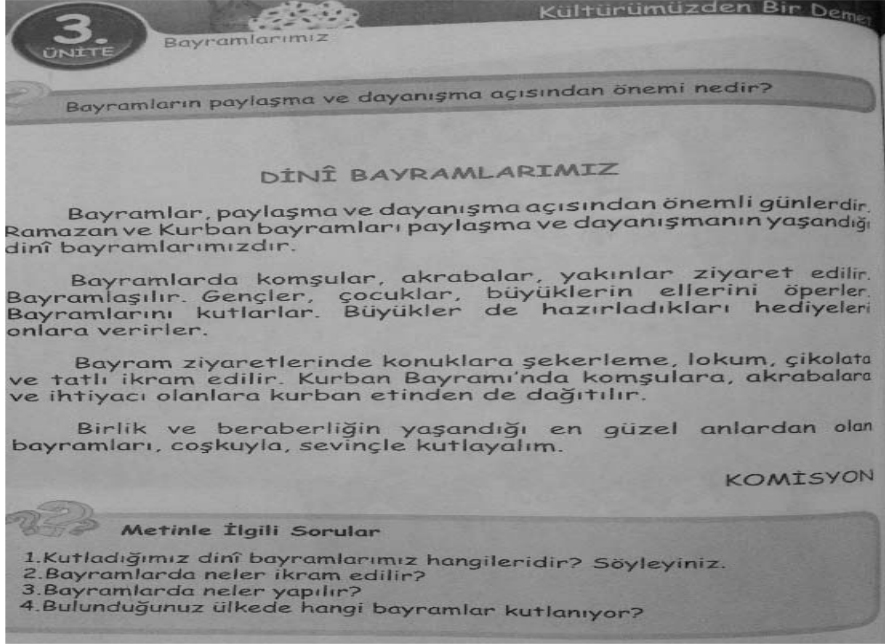
C.1 Kelimelerin Arasında Gerekli Boşluğun Bırakılmaması veya Gereğinden Fazla Boşluk Bırakılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	19, 21, 33, 34, 38, 63, 65, 75, 85, 88, 98, 100, 103, 117, 122, 125, 126, 128, 133, 144, 145, 146, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 161

Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	68, 102, 118
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	24, 29, 38, 52, 60, 61, 64, 66, 68, 90, 91, 92, 96, 98, 101, 105, 106, 110, 115, 120, 124, 127, 140, 153, 155, 158, 169, 170, 176, 178
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	35, 41, 72, 80, 91, 116, 155
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	83, 166, 167, 169, 174, 175, 176, 177
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	4, 7, 11, 20, 21, 22, 23, 24, 30, 31, 40, 47, 54, 59, 67, 68, 78, 84, 90, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 105, 109, 118, 120, 127, 128, 129, 130, 131, 134, 137, 139, 142, 143, 145, 146, 150, 151, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 175, 176, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 187, 188, 189, 192, 193, 194, 195, 197, 198, 201, 204, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 213, 215, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 236, 237, 238, 240, 242, 243, 244, 246, 247, 250, 251, 254, 255
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	3, 4, 8, 12, 19, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 57, 63, 64, 66, 71, 74, 76, 82, 83, 89, 90, 96, 98, 100, 103, 112, 114, 117, 122, 126, 135, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 154, 162, 173, 174, 175, 179, 183, 184, 186, 189, 190, 195, 198

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarındaki harfler, kelimeler ve noktalama işaretleri arasında gerekli boşluğun bırakılmaması veya çok fazla bırakılmasından kaynaklanan hatalar, kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Sözü edilen hatanın örnek olarak görseli kitap adı ve sayfa numarası belirtilerek aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 4. Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar 88. Sayfa

Şekil 5: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar 61. sayfa

23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi, millet egemenliğini esas alan demokratik yapıda bir meclisti. Artık yapılması gereken işler vardı. Bu işlerden birincisi vatanın kurtarılmasıydı. Mustafa Kemal, meclis ve hükümet başkanlığına seçildikten sonra Millî Mücadelenin zafere ulaşması için gerekli yasalari bu meclisten çıkarttı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarına Millî Mücadele hareketini yönetme görevini verdi. Türk milletinin gücünü arkasına alan Mustafa Kemal herkesin düşüncesiyle, sözüyle, maliyle Millî Mücadele hareketine katılmasını istedi.

Meclis Başkanı Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) toplantısında

C.2 Basım Hataları

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	41, 57, 88, 103, 104, 106, 130, 131
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	23, 41, 68, 70
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	83
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	171, 172, 173, 175
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	85, 148, 150
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	31, 43

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında bulunan kelimelerin dizinin altına ya da üstüne kayması; paragraf başlarının düzensizliği, alt çizginin yazının üstünü kaplaması; sözlük bölümünde yer alan tanımların bir önceki tanımın sonuna yazılması; etkinlik isimlerinin başlık için ayrılan kutunun dışına yazılması; yazı punto, kalınlık, tip ve renklerinin farklı olmasından kaynaklanan hatalar kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

C.3. Görsellerin Gereksiz Yere Kullanılması

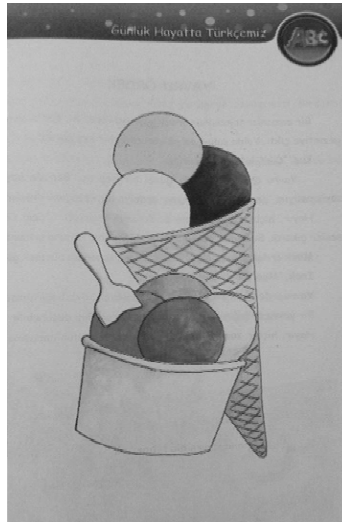
KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	32, 37, 40, 55, 58, 70, 76, 99, 102, 105, 107, 118, 136, 141,148
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	44, 81, 99, 100, 102, 129, 150, 151, 157, 163
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	2, 18, 36, 50, 60, 84, 108, 122, 133, 139, 141, 147, 161
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	8, 32, 50, 111, 148, 149, 165, 175, 251, 253, 228, 257

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında Türkçe ve Türk kültürü açısından hiçbir öğreticiliği olmayan ve gereksiz yere tek bir sayfayı işgal eden resimler ve kültür öğretimiyle ilgili olmasına rağmen sadece sayfayı doldurmak amacıyla gereksiz yere büyük halde basılmış görseller kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Söz konusu görseller için aşağıda birkaç örneğe yer verilmiştir.

Şekil 6: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar 122. Sayfa

Şekil 7: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar 37. sayfa

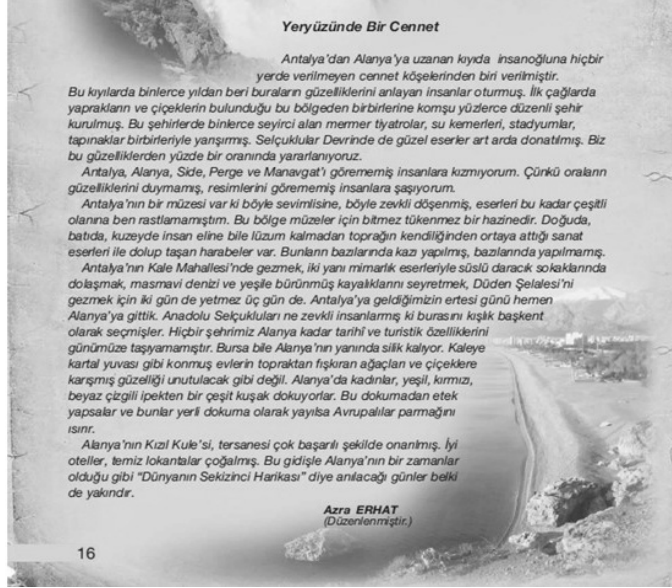

C.4. Görsellerin Yazı ve Sayfa Düzenini Bozması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	53, 93
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 1-3. Sınıflar	20, 26, 27, 64
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	16, 17, 21, 22, 42, 46, 63, 72, 93, 95, 99, 100, 103, 111, 115, 116, 117, 118, 119, 137, 154, 157, 158, 164, 166
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 4-5. Sınıflar	15, 16, 21, 139
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	6, 10, 13, 15, 16, 32, 36, 41, 44, 50, 58, 60, 61, 64, 78, 90, 103, 104, 113, 129, 133, 134, 139, 140, 159
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	36, 23, 121, 169, 205
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	2, 7, 25, 26, 38, 45, 49, 61, 70, 77, 80, 84, 93, 102, 106, 120, 122, 127, 128, 141, 146, 152, 157, 174, 175, 176, 177, 180, 183, 186, 194, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 215, 217, 219, 220, 223, 224, 225, 226, 234, 236, 237, 250, 251, 253
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 8-10. Sınıflar	13, 19, 57, 60, 111, 114, 120, 126, 144, 154, 156, 166, 167, 174, 175, 185, 186, 190

Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında yazı ve sayfa düzenini bozan görseller kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir. Bu görseller kitabın hem genel sayfa düzenini bozmakta hem de estetik olarak kitabın kötü görünmesine neden olmaktadır. Söz konusu görseller için aşağıda birkaç örneğe yer verilmiştir.

Şekil 8: Türkçe Ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar 122. Sayfa

Şekil 9: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar 197. Sayfa

C.5. Görsellerin Arka Plan Olarak Kullanılması

KİTABIN ADI	SAYFA NUMARASI
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 1-3. Sınıflar	43, 110
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 4-5. Sınıflar	27, 76, 77, 113, 122, 123
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 6-7. Sınıflar	69, 158
Türkçe ve Türk Kültürü Çalışma Kitabı 6-7. Sınıflar	93
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Öğretim Materyali 8-10. Sınıflar	15, 16, 26, 45, 59, 69, 79, 133, 173, 252

Kitap iki sütun üzerine oturtulmalıdır. Resimleme çalışmalarında, görsel malzeme kullanımında ve etkinliklerde uygun görülürse farklı sütun seçenekleri kullanılmalıdır. Örneğin; resim metnin arkasına fon yapılarak sayfanın tamamını kaplayabilir vb. (Tosunoğlu, 2001). Resmin arka plan olarak kullanılması kitabın şekil özelliklerinden biridir. Fakat arka plan olarak kullanılan bu resimler metnin okunmasını zorlaştırmamalıdır. Kitabın birçok sayfasında arka plan olarak resim kullanılmıştır. Ancak bazı sayfalarda arka plan metnin okunmasını zorlaştırmıştır. Bu da öğrencinin kitaptan ve metinden uzaklaşmasına neden olabilecek bir unsurdur. Yukarıdaki tabloda Türkçe ve Türk Kültürü dersi kitaplarında metnin okunmasını zorlaştıracak arka plan resimleri kitap isimleri ve sayfa numaraları belirtilerek gösterilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 16.11.2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Mili Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışındaki Türk çocuklarına ana dili eğitimi için Türkçe ve Türk Kültürü ders ve çalışma kitapları hazırlanmıştır. Araştırmanın konusu olan bu kitaplar dil ve anlatım, bilimsel içerik ve biçimsel görünüş başlıkları altında incelenmiş ve pek çok hata tespit

edilmiştir. Toplamda sekiz kitap incelenmiştir. Tespit edilen hatalar bu üç ana başlık altında gruplandırılmıştır. Söz konusu hatalar; yazım yanlışları, noktalama yanlışları, kitap içi yazım tutarsızlıkları, tekrarlar, amaç dışı etkinlikler, hedef dil dışı kullanımlar ve görsellerin yanlış kullanılması şeklinde özetlenebilir. Bahsi geçen bu hataların kitaplarda oldukça fazla görülmesi sebebiyle ana dili öğretimi açısından bu kitapların kullanılması uygun görülmemektedir. Özellikle kitaplarda görülen yazım yanlışlarıyla ilgili hatalar görmezden gelinmeyecek kadar yoğundur. Bu da ana dili yeni öğrenen bireylerin işini oldukça zorlaştıracaktır. Ayrıca kitaplarda yaşayan Türkçe örneklerinin yerine unutulmuş, anlaşılması zor Türkçe kelimelerinin kullanılması ana dili eğitimini olumsuz yönde etkileyecek bir diğer önemli husustur. Araştırma konusu olan kitaplarla ilgili bir diğer hata da kitap içindeki tekrarlardır. Gereksiz tekrar, sık kullanılan benzerlikler kitabın öğretim etkisini azaltmaktadır (Demir, 2012). Bir metnin aynı kitap içerisinde birden fazla kez kullanılması veya bir metnin iki veya daha fazla kitapta yer alması öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca kullanılan metinler arasında yazım, noktalama başlık vb. konularda farklılıklar olması da ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Türk edebiyatında Türk kültürünü öğretebilecek birçok yetkin metin bulunmasına rağmen bu kitaplarda sürekli aynı metinlerin kullanılması ve bir kısır döngünün oluşturulmasına anlam vermekte mümkün değildir.

Bu kitaplarla ilgili bir başka sorun da çalışma kitaplarındaki etkinliklerin Türkçe ve Türk kültürünü öğretmede yetersiz kalmaları ve hedef dil dışında başka dilleri içeren etkinliklerin kullanılmasıdır. Ayrıca kitaplarda kullanılan görsellerin yazı ve sayfa düzenini bozmaları, arka plan olarak kullanıldıklarında okumayı zorlaştırmaları ve gereksiz derecede büyük resimler kullanılıp sayfanın doldurulmaya çalışılması hem estetik zevk açısından hem de Türkçe ve Türk kültürü öğretiminde yetersiz olmamaları açısından ana dili öğretimi olumsuz etkilemektedirler. Yurt dışındaki Türk çocuklarının dillerini öğrenmede ve kültürlerini yaşatmada hayati önem arz eden bu kitapların söz konusu hatalardan arındırılmış olması gerekmektedir. Bu konuda aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkündür:

- Yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dillerini öğrenme konusunda son derece önemli olan bu kitapların bu alanda çalışmış deneyimli eğitimcilerden oluşan bir ekip tarafından yeniden ele alınması gerekmektedir.

- Kitaplardaki etkinlikler Türkçe ve Türk kültürünü öğretmeye yönelik ve öğrenci seviyelerine uygun olmalıdır.
- Kitaplarda kullanılan kelimeler yaşayan Türkçeyi yansıtmalı, unutulmuş ve anlaşılması zor kelimeler kullanılmamalıdır.
- Kitaplarda kullanılan metinler Türk edebiyatının yetkin örneklerinden seçilmeli ve Türk kültürünü yansıtacak özellikler taşımalıdır.
- Kitaplarda yazım ve metin tekrarlarından uzak durulmalı her seviye için uygun farklı tür ve konularda metinler seçilmelidir.
- Kitaplarda yazım yanlışlarının yanında noktalama yanlışlarına da dikkat edilmelidir.
- Kitaplarda kullanılan görseller Türk kültürünü en iyi şekilde yansıtacak ve öğrencinin ilgisini çekecek şekilde seçilmelidir.
- Kitaplarda kullanılan resimler, yazı ve sayfa düzenini bozmayacak şekilde sayfa düzenine uydurulmalıdır.
- Kitaplarda bilgi hataları bulunmamalıdır.
- Her seviyeye uygun, ayrı ayrı kitaplar hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- [1.] Aksan, Doğan. (1975). “Anadili”, Türk Dili Dergisi, Haziran, Ankara.
- [2.] Barın, E. (2004). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler”. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1(1), 19-30.
- [3.] Bulut M., Orhan S. (2012). “Türkçe-Edebiyat Ders Kitaplarının Dil ve Kültür Aktarımındaki Rolü ve Önemi Üzerine Bir İnceleme”. The Journal of Academic Social Science Studies, 5, 297-311.
- [4.] Çelik, Y. (2016). Fransa’da Yaşayan İki Dilli Türk Çocuklarına Öz Düzenleyici Öğretim Stratejileriyle Türkçe Öğretimi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [5.] Çelik, Y., Gülcü, İ. (2016). “Yurtdışında Kullanılan Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarına Yönelik Öğretmen Görüşleri”. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 287-296.
- [6.] Demirel, Ö., Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesi. Topbaş, S.

(Ed.), Türkçe Öğretmenliği Türkçe Öğretimi İçinde (s.149-150). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

[7.] Demir, T. (2010). “Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı Kapsamındaki Türkçe Dersi Kazanımlarının Değerlendirilmesi”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(3), 913-937.

[8.] Demir, T. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Temel Düzey Kitaplarının İçerik ve Şekil Yönünden İncelenmesi. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[9.] Elbir, B., Aka, F. N.,(2015). “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımına Yönelik Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi”. Turkish Studies, 10(12), 371-386.

[10.] Güzel, A. (2010). İki Dillilere Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği), Ankara: Vizyon Yayınevi.

[11.] İşcan, A. (2007). Dil ve Ana Dil Olarak Türkçe Üzerine. Erciyes Dergisi, Sayı: 30, s. 5-6.

[12.] MEB. Ders Kitapları Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, 2434, 1995.

[13.] MEB, (2010). Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmen Kılavuz Kitabı. Ankara.

[14.] MEB, (2010). Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Ders Öğretim Materyali (1-3, 4-5, 6-7, 8-10. Sınıflar). Ankara.

[15.] MEB, (2010). Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Çalışma Kİtabı (1-3, 4-5, 6-7, 8-10. Sınıflar). Ankara.

[16.] Molali, N. (2005), Romanya Türk Toplulukları Örneğinde İki Dillilik. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[17.] Özdemir, M. Ç. (1988)“Federal Almanya’daki Türk İşçi Çocuklarında İkidillilik ve Türkçe Öğretimi” TÖMER. AÜ. Dünyadaki Türkçe Öğretimi, Sayı 1 Ankara, Mart s.86.

[18.] Tosunoğlu, M., Arslan, M., Karakuş, İ. (2001). Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme. Ankara: Anıttepe.

[19.] Ülker, N. (2007). Hitit Ders Kitapları Örneğinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Sürecine Çözümleyici ve

- Değerlendirici Bir Bakış. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [20.] Yaylacı, A. Faruk. (2008). “Belçikalı ve Türk Eğitimcilerle Velilerin Türkçe ve Türk Kültürü Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. I. Uluslararası Avrupalı Türkler Kongresi “Eğitim ve Kültür”, Erciyes Ü. Yayınları No: 165, Cilt I, s. 236-253.
- [21.] Yıldırım, A., Şimşek H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 5. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- [22.] Yıldız, C. (2012). Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Basımı, Ankara.
- [23.] Yılmaz, M. Y. (2014). İki Dillilik Olgusu ve Almanya’daki Türklerin İki Dilli Eğitim Sorunu. *Turkish Studies* 9(3), 1641-1651.
- [24.] Weinrich, U. (1968). *Language in Contact*, The Hague: Mouton.